

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande SOU 2017:35
Samling för skolan. Nationell strategi för kunskap och likvärdighet
Slutbetänkande av 2015 års skolkommision.

Yttrande från föreningen Sveriges skolchefer

Sammanfattning

Skolkommisionens förslag har tre huvudlinjer: Den statliga styrningen över skolan ska stärkas, professionen ska stärkas och de föreslår en rad insatser som ska stärka de svagaste skolorna och eleverna. Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i denna inriktning. Ambitionen att ta ett samlat grepp över de problem som finns i skolan är mycket positiv. Flera av förslagen kommer att stärka skolans likvärdighet och elevernas kunskapsutveckling.

Samtidigt har styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer ett antal principiella invändningar mot förslag som berör den ansvarsfördelning som gäller för skolan. När staten går in i allt fler frågor som kommunerna har huvudansvaret för, riskerar ansvarsfördelningen att bli otidlig. Föreningen förordar en modell där staten ställer upp med stöd och hjälp till de huvudmän som behöver det istället för generella insatser som riskerar att ta över ansvaret. Ett sådant exempel är förslaget om det extra riktade statsbidraget avsett för den behovsstyrda resursfördelningen. Om förslaget genomförs är det synnerligen viktigt att ansvarsfördelning och roller är tydliga.

Ett annat exempel är den föreslagna statliga regleringen av skolchefernas ansvar. Om det är problem någonstans med dessa frågor ska staten stötta och hjälpa den aktuella huvudmannen istället för att införa generella regler som tar över ansvaret från kommunerna.

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer anser också att de effekter som skolans marknadsinslag orsakar är otillräckligt belysta i utredningen. Skolans marknadsutsättning påverkar i hög grad både skolans likvärdighet och kommunernas möjligheter att sätta in effektiva åtgärder för att motverka utvecklingen. Dessa frågor borde ha analyserats i utredningen.

FÖRENINGEN SVERIGES SKOLCHEFER

www.skolchef.se

Målargatan 7

111 22 Stockholm

skolchefsforeningen@gmail.com

Ideell förening

Säte: Jönköping

Synpunkter på enskilda avsnitt

4.1 En statlig skolmyndighet med närvaro på regional nivå för att stärka och stödja skolhuvudmännen

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i bedömningen att det statliga ansvaret behöver förtydligas. Statens uppgift att stödja kvalitetsarbete och kompetensförsörjning behöver stärkas i första hand för mindre kommuner. Men föreningen vill särskilt påpeka att det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna upprätthålls.

4.1.7 Gymnasieskolans planering

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att det behövs en översyn av den regionala planeringen för gymnasieskolan och att statens insatser förstärks i dessa frågor.

4.1.9 Statlig reglering av skolchefens ansvar

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer ser inte något behov av en statlig reglering av skolchefens ansvar i kommunerna. Skolchefen är en kommunal tjänst och den ordning som gäller i dag har fungerat väl. En ytterligare statlig reglering kommer inte att tillföra något.

4.2 Mer likvärdiga möjligheter till ingripande mot kommunala och enskilda huvudmän

Det ansvar som en kommun har för hela skolväsendet i kommunen är betydligt mer omfattande än det som fristående skolhuvudmän har. Därför går det inte att ha exakt likadana formuleringar i skollagen för offentliga och privata huvudmän. En ändring i skollagen, så som Kommissionen föreslår, kommer därför inte att ha någon nämnvärd påverkan på verksamheten.

4.3.3 Omprioritering av myndighetsuppgifter

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att det finns starka skäl till att ompröva statens prioritering av myndighetsuppgifterna. Resurser bör föras över från tillsyn och granskningar till stöd och kompetensutveckling.

5.1 Fortsatta insatser för att öka antalet behöriga lärare och skolledare

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att en rad olika insatser måste till för att trygga lärarförsörjningen. Alla de olika förslag som kommissionen föreslår kommer att behövas de kommande åren. Det behövs insatser av hög kvalitet både på kort och lång sikt.

5.2 Förstärkt lärarutbildning

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att resurserna till lärarutbildningen behöver förstärkas både för att förbättra kvaliteten och för att öka volymerna. Även den samverkan som sker mellan skolhuvudmännen och lärarutbildningarna inom ramen för VFU behöver utvecklas och stärkas.

FÖRENINGEN SVERIGES SKOLCHEFER

www.skolchef.se

Målargatan 7

111 22 Stockholm

skolchefsforeningen@gmail.com

Ideell förening

Säte: Jönköping

5.3 Stärkt forskningskapacitet för att möta skolans och lärarutbildningarnas behov

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att skolforskningen behöver stärkas. Det gäller både den praktiska och den bredare skolforskningen. Även kopplingen mellan den verksamhetsnära och den generella forskningen behöver stärkas.

6.1 Inrättande av en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att det behövs en nationell strategi för kompetensutvecklingen för lärare och skolledare men är tveksam till om det behövs ytterligare ett nationellt institut med den uppgiften. Föreningen förordar att man avvaktar den översyn av den statliga myndighetsstrukturen som föreslås.

6.2 Professionsprogram för lärare och skolledare

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i Kommissionens grundtankar men påpekar vikten av att programmet utformas innehållsligt och styrningsmässigt från lokala och regionala behov.

7.4 Åtgärder för att möjliggöra koncentration på kärnuppgifterna för lärare och skolledare

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att det administrativa arbetet har ökat både för lärare och skolledare och att det har medfört att lärare och skolledare har fått minskade möjligheter att fullgöra yrkets kärnuppgifter. Det huvudsakliga ansvaret för denna utveckling ligger på staten. Därför är det välkommet med förslag som minskar den statligt ålagda administrationen. Föreningen är dock tveksam till om de föreslagna åtgärderna räcker, sannolikt behövs det fler åtgärder från statens sida.

8.2 Ökat nationellt ansvar för skolans finansiering

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer i att statens ansvar för en likvärdig skola i hela landet kräver ökade statliga resurser. Särskilt små kommuner med en minskande befolkning har svårt att finansiera en skola med hög kvalitet. En långsiktig nivåhöjning av statens ekonomiska stöd till kommunerna är därför välkommet. Men föreningen är principiellt tveksam till kommissionens förslag med ett riktat statsbidrag. Den modellen medför att ansvarsfördelningen mellan staten och de lokala huvudmännen blir otydlig. Skollagen är redan i dag tydlig om att resurserna till skolan ska styras efter behov. En nivåhöjning kan göras inom ramen för det generella statsbidraget till kommunerna och genom systemet med kommunalekonomisk utjämning.

8.4 Garanterad undervisningstid

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen. Tiden för undervisning är en central fråga för kunskapsinhämtningen och eleverna får inte alltid den undervisning de har rätt till och det gäller särskilt i gymnasieskolan.

9.1 Insatser för en trygg lärmiljö som främjar studiero

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen.

FÖRENINGEN SVERIGES SKOLCHEFER

www.skolchef.se

Målargatan 7

111 22 Stockholm

skolchefsforeningen@gmail.com

Ideell förening

Säte: Jönköping

9.2 Ökade inslag av stöd och stimulans

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen.

9.3 En stärkt och mer tillgänglig elevhälsa

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen.

10.6.1 Allsidig social sammansättning

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen som syftar till att göra elevsammansättningen mer allsidigt sammansatt.

10.6.2 Aktivt skolval

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer stöder Skolkommissionens ambition att minska segregationen och förbättra likvärdigheten i skolan. Men vi är tveksamma till om ett obligatoriskt skolval är rätt väg att gå. Det saknas forskning och underlag som stöder förslaget. Ett annat alternativ är att kommunerna får ansvara för kön och fördela eleverna till de sökta skolorna istället för som Skolkommissionen föreslår att enskilda skolor ska ha ansvaret.

10.6.3 Förändrade regler för placering vid skolenheter med kommunal huvudman

Närhetsprincipen är särskilt viktig för de mindre barnen i skolan och betydelsen minskar med stigande ålder. Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer stöder förslaget att en kommun ska kunna göra undantag från närhetsprincipen och ersätta det med en lottningsordning från och med årskurs 7, i de fall där det är fler sökande än platser.

10.6.4 Förändrade regler för mottagande vid skolenheter med enskild huvudman

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer stöder förslaget om att lottningsordning ska ersätta kötid när det finns fler sökande än platser till en fristående skola.

10.6.5 Urval till skolenheter med gymnasieskolans nationella program

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer stöder förslaget att frågorna utreds.

11.1 Kontinuerlig läroplansutveckling

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen.

11.3 Ett sammanhållet uppföljnings- och utvärderingssystem

Styrelsen för föreningen Sveriges skolchefer instämmer med förslagen.

Styrelsen för Föreningen Sveriges skolchefer
Genom Ordförande Göran Isberg